

SOCIAL- OCH MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Landskapslag om ändring av 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården

1996-97

nr 6

FR nr 16

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att besvärshänvisningarna i landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/93) ändras så att en möjlighet för part att begära rättelse i ett beslut som fattats av Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet införs i lagen och att Ålands förvaltningsdomstol blir besvärinstans i stället för landskapsstyrelsen.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker landskapsstyrelsens förslag med vissa ändringar och i motiveringen anförda synpunkter.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Utskottet konstaterar att förslaget att införa en möjlighet för missnöjd part att begära rättelse av ett felaktigt beslut som fattats av hälso- och sjukvårdsmyndighet är ändamålsenligt och förenligt med den enskildes behov av rättsskydd. Vidare är förslaget att överföra handläggningen av besvär från landskapsstyrelsen till Ålands förvaltningsdomstol motiverat mot bakgrund av att Ålands förvaltningsdomstol bli inrättades för att överta besvär som handläggs av landskapsstyrelsen. Genom att överföra besvären koncentreras handläggningen till en oberoende myndighet med specialkompetens i förvaltningsbesvär.

Den av landskapsstyrelsens föreslagna besvärbestämmelsen omfattar beslut som hälso- och sjukvårdsmyndigheten har fattat. Utskottet har erfarit att avsikten med reformen är att alla besvär över beslut i hälso- och sjukvårdsfrågor skall överföras från landskapsstyrelsen till Ålands förvaltningsdomstol. Enligt utskottets mening berör dock den föreslagna lagändringen inte beslut som hälsonämnden fattar eftersom hälsonämnden inte uttryckligen nämns i paragrafen. Hälsonämnden är enligt 10 § landskapslagen om hälso- och sjukvård inrättad i anslutning till hälso- och sjukvårdsmyndigheten och direkt underställd landskapsstyrelsen. Av lagens förarbeten framgår att hälsonämnden i sitt beslutsfattande skall vara fristående från hälso- och sjukvårdsmyndigheten, men i fråga om administrativa angelägenheter skall hälsonämnden vara en del av hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Eftersom hälsonämnden även fattar formella beslut i administrativa angelägenheter kan dock hälsonämnden möjligen även i dessa fall betraktas som en fristående myndighet. Hälsonämnden står utanför den föreslagna reformen även på den grund att dess verksamhet i stor utsträckning regleras i speciallagstiftning. Ett flertal av dessa speciallagar är rikslagar som tillämpas i landskapet med stöd

av blankettlagar. I respektive blankettlag ersätts rikslagens besvärbestämmelse i allmänhet så att landskapsstyrelsen anvisas som besvärinstans. Eftersom besvärbestämmelserna i blankettlagarna skall gälla framom en besvärbestämmelse i landskapslagen om hälso- och sjukvården, enligt regeln om speciallagars företräde framom allmän lag, berörs inte hälsonämndens beslut av den föreslagna reformen. Till stöd för utskottets mening hänvisas till lagutskottets utlåtande angående framställningen.

Utskottet anser att besvärсанvisningar också fortsättningsvis bör finnas i respektive speciallag. I speciallagarna och landskapslagen om hälso- och sjukvården bör det också finnas uttryckliga bestämmelser om en skyldighet för myndigheten att ge anvisning om rättelseyrkande eller besvärсанvisning, samtidigt som regler ges om hur ett beslut skall delges sakägare och eventuellt kungöras vid behov.

Vidare anser utskottet i likhet med lagutskottet, att för tidsgränser skall ett konsekvent skrivsätt användas. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen går in för en enhetlig praxis.

Av det anförda följer att besvär över Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighets beslut och besvär över hälsonämndens beslut trots landskapsstyrelsens förslag kommer att handläggas i olika instanser. Utskottet konstaterar att denna ordning inte är ändamålsenlig, varför utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen skyndsamt ser över de speciallagar som reglerar hälsonämndens verksamhet så att nödvändiga lagändringar kan genomföras.

Detaljmotivering

Landskapslag om ändring av 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården

Ingressen Utskottet föreslår att ingressen korrigeras så att datum för lagens utfärdande infogas.

14 § Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård fattar beslut i myndighetens namn. I förtydligande syfte föreslår utskottet att "hälso- och sjukvårdsmyndighet" ersätts med "styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård." Även beslut fattade av en underlydande befattningshavare omfattas av besvärsparagrafen.

Uttrycket "part" föreslås ersatt med "sakägare" som på ett tydligare sätt anger vem som har rätt att yrka på rättelse och anföra besvär.

Övriga ändringsförslag är av språklig natur.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 10 mars 1997 inbegärt social- och miljöutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Gun Carlsson, lagberedningssekreteraren Patrik Lönngren, förvaltningschefen Kjell Allberg och ledande veterinären Rauli Lehtinen.

Utskottet har enligt 41 § 1 mom. lagtingsordningen inbegärt lagutskottets utlåtande över framställningen.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Erland, vice ordföranden Harry Eriksson samt ledamöterna Beijar, Mattsson och Pehrsson.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget antar det i framställningen ingående lagförslaget i följande lydelse:

LANDSKAPSLAG **om ändring av 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården**

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården *av den 19 oktober 1993 (60/93)* som följer:

14 §

Sakägare som är missnöjd med ett beslut som *styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård* har fattat kan inom tre veckor, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall handläggas inom *tio* arbetsdagar.

Beslut som *styrelsen för Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet* fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

(3 mom lika som i framställningen).

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

Mariehamn den 14 april 1997

Ordförande

Olof Erland

Sekreterare

Marine Holm-Johansson

ÅLANDS LAGTING

Till social- och miljöutskottet

från lagutskottet

Social- och miljöutskottet har den 17 mars 1997 inbegärt lagutskottets utlåtande över landskapsstyrelsens framställning nr 16/1996-97 angående ändring av 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Utskottet har granskat lagförslaget i första hand ur juridisk synvinkel och utgår från att social- och miljöutskottet bedömer förslagens ändamålsenlighetsaspekter.

Utskottet konstaterar inledningsvis att förslaget att överföra handläggningen av besvär över beslut som fattats inom Ålands hälso- och sjukvård från landskapsstyrelsen till Ålands förvaltningsdomstol är en önskvärd åtgärd. Förslaget har stöd i självstyrelselagens 26 §. I propositionen till ny självstyrelselag underströks vikten av att inrätta en förvaltningsdomstol på Åland som kunde överta också sådana besvärssärenden som handläggs av landskapsstyrelsen. En sådan domstol skulle fylla kraven på en oberoende domstol och ha särskilda insikter i landskapslagstiftningen.

Samtidigt konstaterar dock utskottet att den föreslagna lagstiftningen innebär att endast en mindre del av besvärssärendena inom hälso- och sjukvårdens sektor skulle överföras till Ålands förvaltningsdomstol (se nedan).

Landskapsstyrelsen hänvisar i framställningen till att det på samma sätt som föreslagits i den nya kommunallagen skulle införas en möjlighet att yrka på rättelse i hälso- och sjukvårdsmyndighetens beslut. Rättelseyrkande är en del av förvaltningsförfarandet och ligger därmed inom landskapets behörighet. En förutsättning för att anföra besvär är att rättelseyrkande först inlämnas. Utskottet har i samband med behandlingen av förslaget till ny kommunallag konstaterat att rättelseyrkande är ett ändamålsenligt och smidigt förfarande och att det kan komma att nedbringa antalet egentliga besvär.

Enligt den föreslagna lagtexten skall rättelseyrkande och besvär kunna anföras med

anledning av beslut som hälso- och sjukvårdsmyndigheten fattat. Enligt lagens 4 § tillhandahåller en hälso- och sjukvårdsmyndighet den hälso-, sjuk- och veterinärvård som landskapet svarar för. Myndighetens namn är Ålands hälso- och sjukvård. Enligt 5 § tillsätter landskapsstyrelsen en styrelse för myndigheten. Styrelsen leder enligt 7 § myndighetens verksamhet.

Enligt lagens 10 § finns det "i anslutning till" hälso- och sjukvårdsmyndigheten en hälsonämnd "som är underställd landskapsstyrelsen". Den tillsätts av landskapsstyrelsen och har till uppgift att verka som miljötillsyns- och tillståndsmyndighet i enlighet med vad annan landskapslagstiftning stadgar därom. Av lagens förarbeten framgår att landskapsstyrelsen avsett att nämnden skall i sitt beslutsfattande vara fristående från hälso- och sjukvårdsmyndigheten men i de flesta slag av administrativa angelägenheter skall nämnden dock vara en del av hälso- och sjukvårdsmyndigheten.

Hälsonämnden har uppgifter och beslutanderätt enligt ett flertal speciallagar (exempelvis lagar om hälsovård, produktsäkerhet, livsmedel och kemikalier). I dessa lagar finns i allmänhet särskilda bestämmelser om ändringsökande som anger att överklagande sker hos landskapsstyrelsen.

Av det sagda följer enligt utskottets åsikt att begreppet "beslut som hälso- och sjukvårdsmyndigheten har fattat" i den föreslagna lagtexten måste uppfattas som beslut fattat av myndighetens styrelse eller beslut som tjänsteman enligt delegerad beslutanderätt fattat i styrelsens namn. Möjligen kan man anse att också beslut i administrativa angelägenheter som hälsonämnden fattat hör till denna kategori men till den delen är lagstiftningen inte helt entydig. Däremot är det enligt utskottet på grund av den fristående ställning lagstiftaren gett hälsonämnden klart att beslut som nämnden fattat i stöd av olika speciallagar inte omfattas av förslaget.

Utskottet rekommenderar därför social- och miljöutskottet att i lagtexten i stället för "hälso- och sjukvårdsmyndigheten" införa "styrelsen". Utskottet anser emellertid samtidigt att såväl rättssäkerhetsskäl som behovet av ett enhetligt förfarande talar för att Ålands förvaltningsdomstol borde vara besvärsmyndighet också i fråga om beslut som hälsonämnden fattar i stöd av bestämmelser i speciallagstiftning. För att åstadkomma detta fordras dock att de ifrågavarande lagarna ändras eller åtminstone att mera genomgripande förändringar görs i det föreliggande förslaget.

Vad avser detaljer i lagförslaget önskar utskottet framföra följande:

I ingressen har datum för lagens utfärdande (den 19 oktober 1993) fallit bort och bör därför tillfogas.

Utskottet föreslår att i stället för "part" används ordet "sakägare" som på ett mera adekvat sätt anger vem som har rätt att yrka på rättelse och anföra besvär.

Utskottet konstaterar att tidsgränser i lagtexten anges på tre olika sätt (inom tre *veckor* resp. inom tio *arbetsdagar* och inom 30 *dagar*). Utskottet föreslår att ett konsekvent skrivsätt iakttas.

Beträffande förslaget om att ett rättelseyrkande skall handläggas inom ett visst antal arbetsdagar anser utskottet att det vore riktigare att ange inom vilken tid yrkandet skall avgöras för att poängtera att ett rättelseyrkande bör slutbehandlas i snabb ordning.

I lagtexten preciseras inte närmare hur ett beslut skall delges sakägaren. Inte heller finns någon uttrycklig bestämmelse om skyldighet för myndigheten att ge anvisning om rättelseyrkande eller besvärshanvisning. Utskottet anser att det finns skäl att precisera lagtexten till dessa delar. Enligt utskottet kan bestämmelserna formuleras i huvudsak så som i lagutskottets förslag till 116 § 1 mom. i den nya kommunallagen.

ÄRENDETS BEHANDLING

Social- och miljöutskottet har i skrivelse av den 17 mars 1997 inbegärt lagutskottets utlåtande över framställningen.

I ärendets avgörande behandling deltog vice ordföranden Jansson samt ledamöterna Sirén, Sjöblom och Söderholm.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda framför utskottet som sitt utlåtande

att social- och miljöutskottet vid uppgörande av sitt betänkande beaktar vad som anförs i detta utlåtande.

Mariehamn den 20 mars 1997

Vice ordförande

Christer Jansson

Sekreterare

Lars Ingemar Johansson